

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Pravda radi 21. septembra.

21. septembra 1909 so ljubljanski Slovenci med 12 in 2. uro opoldan brez nasilstva očistili velik del Ljubljane nemških napisov. Večinoma so jih lastniki sami sneli, deloma pa na prigovarjanje. Mladi ljudje so šli po mestu ter prosili, da se nemški napisi odstranijo. Gotovo več kot polovico takih slučajev je bilo pri slovenskih gospodarjih, nekaj tudi pri Nemcih. Slednji so ovadili celo vrsto Slovencev, da so le vsled težkih groženj napise sneli.

En teden je bila v Ljubljani razprava proti sne-malcem tabel. Državni pravdnik je dosegel velik uspeh, kajti izšla je grozna sodba:

Žiga Vodušek, odvetniški kandidat, je dobil 2 meseca, Arnošt Windischer istotoliko, Lotrič 3 mesece, Bukovnik 1 mesec, Štrus 2 tedna, Cerar 10 tednov, Lovšin 3 tedne, Škof 2 tedna, Leben 1 mesec, Lucin 3 tedne, Kranjc 5 dni ječe oziroma zapora. 9 obtožencev je bilo oproščenih.

Radi popolnoma enakih dejanj na Češkem in na Slov. Štajerskem bili so Nemci obsojeni na male denarne kazni in po 24, 48 ur zapora. S tem je povedano vse! Nadaljne naše misli o avstrijski justici so take, da jih ne moremo priobčiti radi državnega pravdnika. Cela dežela simpatizuje z obsojenci.

Korupcija v klerikalnem deželnem gospodarstvu.

Že zadnjič smo v članku o korupciji in strahovladi v klerikalnem deželnem odboru označili, kako hitijo klerikalci, da v deželne službe spravijo same klerikalne uradnike. Trudijo se pa obenem, ukloniti sedanje uradnike, v kolikor so isti naprednega mišljenja. Naprednjake šikanirajo na življenje in smrt, da bi jim iztrebili prepričanje. Obenem pa razstavljajo vabljive mreže ter dajo čutiti, kako bi se jim lahko dobro godilo, če postanejo klerikalci.

Klerikalna „Krščansko-socijalna zveza“ je poslala tem deželnim uradnikom pisma, s katerimi jih vabi, da jej pristopijo kot člani. Isti čas je neki klerikalni deželni odbornik javno izjavil, da bo njegova stranka nasprotovala vsakemu, ki ne bo član „Krščansko-socijalne zveze“. S kolom namignjeno! Tak pritisk je pravcata strahovlada in korupcija.

(Dalje prihodnjič.)

Politične vesti.

Narodna skupščina v Carigradu je proglasila dne 27. aprila 1909, da je Abdul Hamid II. odstavljen kot kalif in sultan. Kot tak pa je proglašen prestolonaslednik Mehmet Rešat efendija pod imenom Mehmet V.

Abdul Hamid v prognanstvu. V Solun je 29. aprila dospel posebni vlak z odstavljenim sultanom Abdul Hamidom. V spremstvu Abdul Hamida se nahajata dva princa, 11 haremskih dam in 12 evnuhov in strežajev. Bivšega sultana so internirali v vili „Allazini“, ki jo stražijo vojaki.

29. aprila je bil zjutraj obešen eden glavnih sultanovih miljencev, evnuh Nadir aga, ki je bil eden glavnih provzročiteljev krvave revolte dne 13. t. m.

Odprava suženstva. Narodna skupščina je sklenila, da se imajo vsi sužnji in sužnje v Jildizu pustiti na svobodo. Sploh se ima odpraviti robstvo.

Pri volitvah v ptujski okrajni zastop smo Slovenci zopet propadli v veleposestniški kuriji vsled malomarnosti slovenskih veleposestnikov.

Draga na Kočevskem ostane v nemških rokah ker imajo Slovenci le I. razred. V II. in III. razredu se občinskih volitev niso udeležili.

Konfiscirano!

Konfiscirano!

Pravda proti bratom Srbom v Zagrebu se še vleče. Zdaj zaslišujejo obremenilne priče, ki so vse od kraljeve vlade podkupljene. Kakšne prikazni so uradniki kralja Franca Josipa I. najeli, spričuje ta-le dogodek: Zagovorniki so težko obremenjujočo pričo prašali, kaj je Srbija. Priča: „Ne znam.“ Zagovornik: „Ali je to ženska.“ „Da,“ odgovori priča, „Srbija je neka ženska.“ Priče tedaj ne vejo, za kaj se sploh gre.

Finančni minister Bilinski je v državnem zboru napovedal povišanje davka na žganje in pivo. Tudi davek na dedščine se poviša.

Krizo imajo na Ogerskem. Izkazalo se je, da je ustanovitev samostojne državne banke nemogoča. Madjari jo pa hočejo. Cesar je ministrom povedal, da ne odobri predlogov glede banke. Zato so odstopili.

Dopisi.

Iz Žirov. 25. aprila je predaval v sokolskem domu gosp. profesor K. Stranecki: o razmerju in sorodstvu človeka, živali, rastlinstva in rudinstva. G. predavatelj je v poljudni in živi besedi orisal, kako vse tri panoge prirode izhajajo druga iz druge, kako so vezane druga na drugo, kako posamezni njih deli v boju za obstanek podpirajo drug drugega, včasih pa so drug drugemu v kvar in pogin. Opisal je nadalje razne parazite, ki se utihotapijo v živalsko, kakor v človeško telo, kakor trakuljo in druge podobne bolezni, človek se jih naleze nevedoma in nehote, ker pridejo k njemu kakor gosti

v gostilno. Ko so se ojačili, pričnejo s svojim uničujočim delom. V vodi, zraku, kakor v človeški krvi se nahaja vse polno malih, prostemu očesu nevidljivih bitij, živalic in rastlinic, to so bakterije. Večina izmed njih niso človeškemu zdravju prav nič škodljive, nekatere še celo koristne, dočim so mu druge smrtno nevarne kakor one kolere, kuge, osepnic (koze), različne jetike itd. vse te bolezni izhajajo iz malih nevidljivih živih bitij, ki prihajajo v človeka z jedjo ali s sapo, se v njem razmnože in uničujejo ves organizem. Živo je slikal dalje, kako služijo rudnine v hrano rastlinam in živalim, kako jih zna človek obračati v svoj prid. Pred tisočletji je rastlo na naši zemlji bujno drevje, veličastni gozdovi, zemeljski preobrati, potresi, viharji, povodnji itd. so pokopali te gozdove z debelo plastjo zemlje. V teku dolge dobe so se stari gozdovi spremenili v premog, kterege danes kopljemo iz zemlje, ki nam služi za kurjavo ter nam goni razne stroje. In kaj je končno to? Nič drugega kakor nabrana in shranjena solnčna energija. Solnce je namreč vir vsega gibanja in življenja na naši zemlji, ono je vzrok da teče voda, rasto rastline in žive živali. Vsled solnčne toplote je zrastle drevje in toploto hrani drevje v sebi; izžarivanje premoga ali drv ni torej nič drugega, kakor izkoriščanje one toplote, ki jo je tekom svoje rasti sprejelo drevje od solnca. Tako koraka človeštvo naprej k vedno višji popolnosti. Vsaka nova najdba prinese dosti dobrega človeštvu, žalibog da tudi premnogokrat kaj slabega (temu je seveda kriva le nepravna raba, oziroma barbarstvo, kojega se še niti dandanes ni otreslo človeštvo.) Koliko nam je že odkrila vedno napredujoča tehnika, ter olajšala boj življenja.

Listek.

Nekaj cerkvene zgodovine.

(Dalje.)

Ne bomo tu natanko naštevati vse krvave instrumente torture, navesti hočemo samo one iz tarifa, ki je v mestnem arhivu v Ljubljani iz sredine 17. stoletja shranjen. Za predstavlanje, oklepanje in postavljanje lestve toliko časa, dokler ne spuste grešnika doli, dasi-tudi ga je bilo treba večkrat nategniti, a ko je treba dati grešnika v torturo zjutraj in dopoldne, gre rabeljnu od vsakega „strogega vprašanja“ po 1 gld., za navezanje uteži 30 kr., za to, da pripravi stol, na katerega postavi čarovnico 1 gld., če odreže zločinki lase 30 kr., če postavi čarovnika gori in ga vzame zopet doli in, da mu naobesi uteži 1 gld., če ga žge s svečami ali s smolo 40 kr., za bičanje 1 gld., da odreže uho 30 kr., da odseka prst 20 kr., od vrvi 1 gld., če rabi meč 1 gld., če nabije glavo ali roko na vešala 1 gld., da napravi grmado 3 gld. 33 kr., od vsake osebe, ki jo sežge živo ali mrtvo 1 gld., da razkosa grešnike na štiri dele, od vsakega dela, ki ga pribije (ti kosi so se pribijali namreč na štiri različne kraje v mestu ali vasi) 1 gld., za ščipanje s kleščami 30 kr.,

za vlačenje grešnika 1 gld., če koga živega pokoplje 1 gld., če ga utopi 1 gld., če ga zadavi 1 gld., če ga tare s kolesom 1 gld.)* S tako drakonično strogostjo kaznovali so se pa samo „nižji“ sloji, ista ni zadevala plemenitašev in duhovščine! (Tako je bilo, in tako je v mnogih ozirih tudi še dandanes.)

Grozovita sredstva je izumel blodni duh tiranskega verskega fanatizma, da bi se vspel na prestol absolutne vlade. In v tem zmislu so cerkveni dostojanstveniki in teologična učilišča tekmovali. Bogoslovna fakulteta (oddelek) vseučilišča v Parizu-Serbona pridružila se je l. 1431 tej gorostasni blodnji in je na zahtevo cerkve, izdajic ter sovražnikov domovine ono junaško dekle, ki je rešilo domovino, Ivano d' Ark — devico Orleansko, spoznalo krivo čarovništva in bila vzrok, da je bila izdana Angležem, kjer jo je duhovno sodišče pustilo na grmadi sežgati. Čez 1470 let se je hotela rimska cerkev tega madeža oprati s tem, da je to nedolžno žrtev blodnega fanatizma za „svetnico“ proglasila. Istodobnemu papežu Inocenciju VIII. bila je lahka utemeljitev čarovniških pravn in podelil je le tem svojo odobritev s pismom naslovljenim „Sumucit desiderantes affectibus“ (z največjo britkostjo smo prevdarili). Ta

*) I. Vrhovec: »Ljubljanski meščanje v minolih stoletjih.« Ljubljana Založila »Matica Slovenska« 1886.

Nikakor se pa ne more trditi, da so moderni topovi in strojne puške človeštvu v korist. To so pač le žalostni pojavi moderne kulture! Tako ima človeštvo v svojem boju za obstanek na vseh koncih in krajih dosti sovražnikov. Največji sovražnik pa tiči v njegovi lastni nevednosti. Koliko slabega povzroči alkohol?? Koliko vsled nevednosti povzročene različne bolezni? Koliko slabega se proizvaja v družabnem življenju, vsled nevednosti večine ljudstva? Torej bolj, ko se človek izobražuje in spopolnuje, vsestransko nravneje ko živi, popolnejši je. To nam kaže harmonija cele narave s kojo v zvezi je tudi človeštvo, ter spe neprestano naprej do vedno večje popolnosti. Nekako tako, seveda obširneje je poročal gosp. profesor. Ker se za predavanje ni naprej vedelo, zato tudi udeležba ni bila posebno obilna. Sploh želimo, da bi nas še dostikrat obiskali gg. predavatelji profesorji iz Idrije, in nam razložili kaj tako zanimivega.

Slušatelj.

Domače vesti.

Konfiscirano!

listina bila je uvod v to dobo pod znamenjem verske prenapetosti in nasilstva. Ista se v skrajšanem prevodu iz latinskega glasi takole:

Čuli smo v svojo veliko žalost, da se nahaja v nekaterih delih zgornje Nemčije in pokrajinah ter okolicah, v mestih in vaseh Moguncije, Kolina, Trevire Solnograda in Bremna mnogo oseb obojega spola, katere pozabivši svoj lastni blagor, od katoliške vere, odpadejo in se z vražjimi „inkubi“ ter „sukubi“ spolno družijo, s čarodejskimi sredstvi, s pomočjo hudičev spočetek žensk, mladiče živali, plodove zemlje pokončavajo, zadavljajo in ugonablajo, katere možke, ženske in živali s hudimi zunanjimi in notranjimi bolečinami trpinčijo in ugonablajo. V nadaljevanju te bule (papeževega pisma) naroči se trem dominikancem in sicer Henriku Kremer, Jakobu Sprenger, in Janezu Gremper, da se uvedejo zoper vse osebe brez razlike stanu in dostojanstva inkvizicijski (preiskovalni) sod in da se krivičnike na življenju in premoženju kaznujejo.

Prvi sad te grozne naloge bila je od Sprengerja s pomočjo zaveznikov, kateri so blaznost metodično in znanstveno gojili, leta 1849. izdana knjižica „mallens maleficarum“ (zločinsko kladivo), te „biblije hudičevih in čarodejskih blodenj“, katere pravi cilj je bil ugonobitev „krivovercev“, ker je kakor smo že omenili,

Konfiscirano!

Narodna postojnska društva prirede majnikov pešizlet v Orehek, v nedeljo dne 2. maja 1909. Zbirališče izletnikov ob 1/4 2 pri Vilharjevem spomeniku. Odhod točno ob pol 2 popoldne. Izlet se vrši le ob ugodnem vremenu. Ob 4 pop. nastopi pevsko društvo „Postojna“ na gostilniškem vrtu gosp. Križaja. K obilni udeležbi vabijo vse prijatelje petja in narave odbori pevskega društva „Postojne“, Narodne čitalnice in telovadnega društva „Sokol“ v Postojni.

Umrla je v najlepši dobi v Šturiji blaga gđc. Nina Šaplova. Naše najiskrenejše sožalje.

V Št. Petru je umrl g. Josip Andre, restavrater. V Il. Bistrici g. Marjeta Princ. N. v m. p.

Umrli je v Postojni po dolgi, mučni bolezni g. Josip Inocente, slikar in trgovec z barvami. Bil je izvrsten družabnik in izboren humorist in dovtipnež. Kdo ne pozna Pepeta Inocente-ta!? Tudi kot aranžer sprevodov je bil na svojem mestu. Ko smo imeli v Postojni slavnost razvitja zastav, prevzel je on vodstvo sprevoda, ki je bil izborno urejen. Bil je član narodnih

premoženje čarodejstev pripadlo cerkvi in, ker je tudi ovaduh dobil svoje mastno plačilo, povzročilo je golo lakomnost po tujem blagu najostudnejše zasledovanje ubogih žrtev. To „kladivo“, skovano v latinščini, ki ni nikdar še v kaki prestavi izšlo, se opira na sledeče vire: Sveto pismo, cerkveni očetje, sklepi cerkvenih zborov, izreki papežev šolastikov, cerkveno pravo življenje svetnikov ime — žida Robbi Mose in na čelu vseh na aprobacijo (odobritev) teologične fakultete v Kolinu in na omenjeno papeževo pismo. Da so kako osebo sumničili čarodejstva, zadostovalo je vsako sredstvo, najvzvišenejše in najnižje, lepote in grdobe, čednostno in razuzdano življenje, revščina in bogastvo, posebno pa ni bilo zadnje nikdar varno pred ovadustvom. Ako je nastala kje kaka kužna bolezen, čarovnice so jo povzročile; ako se je razširila živinska kuga, vražarice so bile krive; ako je žito slabo obrodilo, ali če ga je toča pobila, ako je nastala povodenj ali požar, ako je krava slabo mleko dajala, ali če je kako prase poginilo, koklja ni izvalila, ako je bila kaka žena nerodovitna, ako je bil porod negoden, ali nakožen, če se je kaj zgubilo ali ukradlo — čarovništvo, samo čarovništvo. Če so našli kje kako žensko poleg kosti, žabe ali martinčka čepeti. ali z mastjo, lojem in nenavadnim zeliščem v roki — brezdvomno je čarovnica

društev postojnskih, zato ga je spremil tudi „Sokol“ k zadnjemu počitku, pevsko društvo „Postojna“ pa mu je zapelo pretresljive nagrobnice v znak hvaležnosti. Žnjim je umrl zopet pravi tip in original postojnski. Naj počiva v miru! Blag mu spomin!

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: g. Ivan Inocente na kolodvoru najdene 2 K, br. Anton Avsec nabral K 3.10, br. Miloš Kavčič, Dobropolje, doposlal K 5.90, upravništvo „Notranjca“ doposlalo 8 K, ki jih je doposlala g. Mara Lipovec, Bukovje, br. G. Demšar kazen za cigaro 4 K. Vsem srčna hvala in sokolski nazdar! — Bratje Sokoli, zbirajte pridno prispevke za sokolski dom!

„Odvada“ v Matenjivasi je prejela od idrijskih dijakov 6 K. Živeli! Svota se počasi bliža prvi stotini kron.

Čebelarški shod v Jeličnem vrhu pri Idriji se vrši v nedeljo 2. maja ob 2. uri popoldne pri pl. Premersteinu veleposestniku in županu. Poleg običajnih točk bode tudi predavanje gosp. nadučitelja Likozar-ja iz Ljubljane. Na shod se vabijo ne le udje podružnice, ampak vsi čebelarji in prijatelji čebelarstva.

Prememba posesti. Nekdanjo Isteničevo hišo, sedaj last gospe Žagar je kupil za svoto 8400 K g. Josip Vagnič, šolski sluga v Postojni.

Tiskarna g. Maksa Šeberja v Postojni je dobila popolno tiskarsko koncesijo. Novi stroj je že v obratu ter sprejema sedaj tiskarna vsakakoršna tiskarska naročila.

Kmetško izobraževalno društvo na Vrhpolju pri Vipavi priredi veselico z gledališko predstavo in

Slabo obnašanje dekleta, bilo je znamenje čarovnice, nasproti pa tudi vzgledno. Ženska, ki je hodila poredkoma v cerkev, bila je vražarica; če je pa obiskovala prav pogosto svetišče, vzbudilo je takoj gotov sum. Plašnost pri izpričevanju, bila je zelo sumljiva, istotako pa tudi samozavest. Ako se je pa dotična oseba hotela celo odtegniti pričanju ali prepričati obtožbo in so jo zasačili — brž ž njo na mučilnico in potem na grmado! Rdeče ali krmižljave oči bile so gotovo znamenje čarodejstva, kakor tudi posebno dobrikanje psičkov in maček. Hčere, katerih matere so bile čarovnice, so tudi brezdvomno take. Ako je kdo dvomil o resnosti čarovništva in pravičnosti čarovniških pravad, primite ga takoj, on je čarodejec, vražarski nadmojster. Če je bil kdo prevnet ovadah, imeli so ga brzo na sumu, kajti on hoče gotovo sum od sebe na druge odvrniti.

Ako so nesrečne žrtve skoraj čudežno vse muke prebile in ni bilo najti proti njim novih sumenj, tedaj so te izpustili, pohabljene na duši in telesu, da so lahko o veri in ljubezni premišljevale, sicer jih je pa zadela smrt na grmadi. V nastopnem hočemo samo nekaj beležk o številu in krajih čarovniških umorov navesti, katere so le mali zapisek iz brezštevilnih s krvavimi črkami popisanih listov zgodovine o preganjanju čarovnic.

plesom v nedeljo 2. maja ob 3. uri popoldne, pričetek plesa igre ob 5. uri. Prijatelji poštene zabave dobro došli.

Slovensko planinsko društvo naznanja, da prodaja gospod Vaso Petričič, veletržec v Ljubljani, jako dobro čistilo za čevlje pod imenom „Zlatorog“ v korist Slovenskemu planinskemu društvu in da je od prve pošiljatve tega čistila Slovenskemu planinskemu društvu že naklonil znesek 25 K. Nujno je toraj priporočati, da se slovensko občinstvo prav pridno tega dobrega čistila poslužuje.

Za sokolski dom v Žireh sta poslala iz Amerike dva bivša Žirovska sokola, Vinko Demšar in Gostiša, vsak po 50 kron. Vsa čast vrlima mladeničema, ki naj bi bila v spodbudo drugim, da bi žrtvovali vsak po svoji moči za dobro in potrebno stvar.

Vrborejska in pletarska zadruga, najela je v bližini Matenjevasi večji kompleks, kateri se je te dni nasadil z 40 tisoči sadik žlahtnih vrb. Nadejati se je, da postane vrboreja in pletarstvo vir dohodkov ne samo za bližnjo okolico, ampak za celo Notranjsko. Želeti je le, da bi se nekateri gospodje, kateri bi lahko, oprijeli te misli.

Zemljevid slovenskih dežel se bo letos tiskal; naklada z 6000 izvodov. Cena za Matičarje mu bode 5 K, za nedruštvenike 6 K.

Na slavnost društvene petindvajsetletnice Slovenskega del. pevskega društva „Slavec“ v Ljubljani v dneh 27., 28. in 29. rožnika 1909. l. se je odzvalo že lepo število bratskih društev. Poleg slovenskih pevskih in narodnih društev se pripravljajo na obilen poset te naše pevske slavnosti zlasti bratska pevska društva iz Češke in Hrvatske, Odbor jednote spevačkih spolku češkoslovanskih v Pragi je izdal navdušen poziv, v katerem krasno opisuje lepo potovanje na slovanski jug med slovenske in hrvatske pevce z željo, naj bi se na tej pevski slavnosti razpravljalo o ustanovitvi „Zveze slovanskih pevskih društev“. Ravnotako pozivlja upravni odbor „Savez hrvatskih pjevačkih društava“ v Zagrebu v zvezi stoječa društva na čim častnejšo udeležbo hrvatskih pevskih društev. „Zveza slovenskih pevskih društev“ v Ljubljani je izdala na vsa, k zvezi pripadajoča društva poziv, da se v čim večjem številu udeležijo slavnosti, pri kateri nastopijo vsa slovenska zvezina pevska društva v enem skupnem zboru na slavnostnem koncertu, da s tem poveleča ta praznik slovenske pesmi v središču Slovenije. Slovenskim društvom v obče pa stoje v prvih vrstah primorski Slovenci, ki so nam že sedaj prijavi tako številno udeležbo, da prispo na slavnost s posebnim vlakom. — Torek, 28. rožnika poletijo pevci tudi v Postojno.

Vodnikova kočica in Triglavska hiša. Ker nam je plaz z Rogice pobral Aljažev dom, bali smo se da je ista usoda zadela tudi Vodnikovo kočico in Triglavsko hišo. Zato je šel Brtoncelj, vodnik „S. P. d.“, 12. t. m. pogledat, kaj je s tema kočama. Šel je skozi Krmo in sicer s krpljami, ker se brez teh ne pride

nikamor. Snega je v dolini še silno veliko, zlasti ker so plazovi od vseh krajev prigrmeli doli. Velikanske bukve, stare znanke triglavskih romarjev, v Zgornji Krmi ni več; vzeli jo je plaz. Sploh so plazovi silno veliko lesa polomili. V Zgornji Krmi se je Brtoncelj vrnil na levo in šel čez Vratca, t. j. čez Škrbino med Vernarjem in Toščem. Škrbina je na vrhu kopna, ker je veter odnesel ves sneg; predno je pa prišel do vrha, moral si je s cepinom prekopati predor zkož velik zamet, čez katerega ni mogoče drugače priti. Ko je prišel na vrh, je zagledal Vodnikovo kočo, ki je popolnoma brez snega in nepoškodovana. Tudi na strehah Vodnikove kočice in pastirskih bajt ni več snega. Prvotno je nameraval iti v kočico, ter si tam skuhati čaj; ker se je pa od daleč lahko prepričal, da je nepoškodovana, obrnil se je po novi poti ob Vernarju proti Kredarici. Videl je trop gamsov, ki je štel okrog 40 glav, ki so se takoj spustili v divji beg, kakor hitro so ga zagledali. Pri tem se jo ponesrečil mlad kozliček. Udrl se mu je sneg pod nogami, padel je čez visoko steno in obležal mrtev. Divjačina je zdaj vsa na solnčni strani, tako da je Krma skoraj popolnoma prazna. Sploh je letošnja zima silno veliko divjačine ugonobila. Samo v Vratih so našli zadnje dni 50 mrtvih gamsov in 40 srn. Lovci jim pobero rogove in brado, drugo pa prepuste lisicam in orlom, katerih je letos več videti, kakor navadno. Koča na Kredarici, eno uro od Triglavskega vrha, ni poškodovana. Zdravnik dr. Šlajmar prepusti novo vilo v Vratih „S. p. d.“ da bo zamoglo gostom postreči.

Narodno gospodarstvo.

Kmečka banka v Gorici. Zavod, kakoršnega Slovenci do sedaj še nismo imeli, je Kmečka banka v Gorici. Mnogo jih bode mislilo, da so te besede le reklama, saj imamo že „Ljubljansko kreditno banko“ in imamo „Jadransko banko“ v Trstu. Resnično imamo Slovenci v zgoraj omenjenih zavodih dve krasno uspevajoči banki, vendar pa iste niso pristopne vsemu občinstvu, osobito ne malemu kmetu in malemu obrtniku. Delničar teh zavodov je postal lahko le dotičnik, ki je razpolagal ob ustanovitvi najmanj čez K 400 gotovine. Danes je pristop še težji, kajti kurz delnic je vsled lepega napredka zavodov za eno četrtno vrednosti poskočil. Da je nižjim slojem nemogoče, pogrešati v gospodarstvu, obrti ali trgovini tolikšne svote, je umevno in to so nekateri gospodje uvideli, ter se odločili, da ustanove bančni zavod, kateri bo dostopen tudi tem slojem, osobito malemu kmetu, obrtniku trgovcu in delavcu. Da je zavod na najtrdnjši podlagi, pričajo že imena gospodov, ki so ga ustanovili, med njimi gg. dr. Alojzij Franko, veleposestnik v Gorici in Ivan Saunig veleposestnik v Biljah, ter opozarjamo tem potom občinstvo, da pristopi v največjem številu k istemu. Niti kmeta, niti obrtnika, niti trgovca niti delavca naj ne bi bilo, ki ne bi bil član tega zavoda. Banka daje pojasnila vsaki dan, izjemoma nedelj in praznikov v

Gorici, Koruj, palača Atems od 8 ure predpoldne do 1, ure popoldne, kakor tudi pismeno. Deleži so po 2 K in 20 K tako, da zamore postati deležnik vsakdo.

Zelenjadni vrt. Gnojenje. Grede se naj gnoje kratko poprej, ko se napravijo. Hlevski gnoj se naj enakomerno raztrosi, in ko se grede predelavajo, spravi do čistega pod zemljo. Tekoči gnoj se nalije v jarke po gredah, katere se morajo takoj zasipati. Čez 8 dni se te grede prelopatijo.

Setev. Sejati je treba na posebne skrbno pripravljene, grede setvenice.

Redkeje ko seješ, močnejše sadike dobiš. Ako so sadike dovolj močne (po 6 do 8 tednih) jih presadi. Ako je setev pregosta, jo oplevi o pravem času.

Presajanje. Mesec majnik je primeren za to delo. Sadi ob oblačnih dneh, po dežju. Če zemlja ni dovolj mokra, sadi zvečer in zamoči vsako sadiko posebej. Slabotne sadike vrzi v stran! Iz takih ne vzraste nič prida.

Z lesenim klinom, ki je na eni strani malo nakrivljen, naredi luknjo primerno globoko in široko za korenino. Potem potisni poleg luknje, v kateri držiš sadiko, klin vnovič v zemljo, da trdno potisneš prst h koreninam. To luknjo zamašiš s klinovo ostjo.

Ograja domačega vrta naj bo žičasta ali lesena. Ako se les namaže s terom, trpi plot 18 do 20 let. Ne ograjaj domačega vrta z živo mejo! Tri četrtni do en meter široki potje naj bodo na sredi izbočeni.

Tri decimetre široka gosta ruša naj obrobja ves oddelek, da prst na pota ne pada. Pušpan zaradi mrčesa ni priporočati.

Da pri saditvi vrst ne zgrešiš, potegni po gredi vrvico. Če nočeš gred poteptati, položi poleg vrvico desko, na kateri boš stal, ko boš sadil.

Da salate na vrtu ne zmanjka, jo je treba vsake tri tedne na novo vsejati. Salatne sadike so v treh tednih godne za presajanje.

Gospodarski napredek in ovire.

(Dopis iz Radohove vasi.)

V letošnji 14. številki je „Notranjec“ označil, kako se ima po zakonitih predpisih voditi gospodarstvo pri zasebni skupni imovini, na koncu te razprave je izrazil prošnjo, naj bi se od tam, kjer imajo po tem navodilu gospodarstvo vpeljano, kaj poročalo. Vsled te prošnje in v označbo, da ima tudi ta napredek še celo vrsto nezaslišanih ovir, bodi iz naše vasi povedano sledeče:

Radohova vas šteje okrog 50 hiš, je kot taka brez vsake zasebne imovine. Okrog 30 sodeležnikov pa je opravičenih, po razmerju in obsegu zemljišča, na več parcel v gmajni in travnikih. Ti zemljišni imovini se je do leta 1904 godilo v gospodarskem oziru zelo kisló. Skrbniki, katere je dal občinski župan ponovno vsake tri leta voliti, so znali od skupnih parcel kaj

odprodati, zamenjati in dopustiti, da si je ta ali oni kaj s prigrajo prisvojil; za to velikodušno delo pa so ti skrbniki kosili najboljši travnik, opravljali seno, za nameček pa tudi ostanek od denarnih zlogov vtaknili v žep. Da ni opravičencem to ugajalo, se ume, toda pomagati se ni moglo ne znalo, saj so bili ti skrbniki, ali kakor se je reklo župani, vedno imoviti, torej vejavni možje, pri tem tudi botrčki, katerim se mora, večkrat tudi zaradi botrc, vse spregledati, vse dopustiti. Vkljub vsem takim in podobnim strahovom pa je stvar vendar dozorela. Omenjenega leta smo dobili, po podobno v „Notranjcu“ priobčenem pouku, toliko poguma, da smo si postavili to gospodarstvo na zakonito podlago. Umevno je, da ni bil ta naš čin prejšnim skrbnikom in njihovim privržencem po volji; zato so se nam stavile vse mogoče ovire, tako da je moral deželni odbor posredovati, pa izreči, da je edino to, kar opravičeni zahtevamo, zakonito. Vkljub vsemu pa še nimamo miru. Oni, nikdar svojega siti, vaščani še vedno sikajo in stikajo, da bi prišli do prejšne veljave mastnega skrbništva. V ta namen so lansko leto izposlovali novo volitev za „gospodarski odbor“, pri kateri je župan Matija Penko občinski zakon izvrševal in dosegel, da so si peteri volilci postavili izmed sebe tri odbornike in dva namestnika. Ostali vaščani, vedoč, da taka volitev s premoženjem opravičenih nima stika, se volitve niso vdeležili. Ker je pa občinski župan zagotovo mislil, da je vršil pri tem svojo — mogoče krščansko — dolžnost in, da bi se zaprečila od strani sikovcev nadaljna neumnost, se je o ti volitvi v smislu obč. zak. obvestila c. kr. deželna vlada s pripomnjo, da ne more biti taka volitev veljavna, ker vas nima niti toliko premoženja (namreč 10 kron), da bi pokrila volitvene stroške. Pri c. kr. vladi so ta ugovor blizu pol leta pretresavali, izreklo pa se je slednjič, da je ta volitev veljavna, ker se je dokazalo, da ima Radohova vas lastno premoženje. Četudi bi se lahko reklo, da je pri tem nekdo deželno vlado debelo nafarbal, se je le mirno

čakalo na odkritje tega radohovskega zaklada. In res je prišel zaželjeni čas; gospodarski načelnik zasebne imovine opravičenih je dobil namreč tale odlok: Gosp. Valentin Krašovec v Radohovi vasi. Z odlokom c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 18. decembra, št. 29.022, je potrjena izvolitev gospodarskega odbora za Radohovo vas. Naroča se vam in ukaže, da vse, gospodarskemu odboru spadajoče stvari, kakor: račune, knjige, hranilne knjižice in denar izročite takoj, da zamore gospodarski odbor nadalje poslovati. — Županstvo Št. Peter, dne 2. januarja 1909. Župan Penko. — Skrbniku se na ta oblastni ukaz ni zdelo vredno ozirati, zato ga je županstvu s tole pripomnjo takoj vrnil: „Se vrača z blagohotno pripomnjo, da nimata pri od opravičenih meni izročnem gospodarstvu, kakor tudi pri dotičnem premoženju izvoljeni „gospodarski odbor“ in županstvo ničesar opraviti. — Radohova vas, dne 4. januarja 1909. Val. Krašovec. — Kam je zlezal županstvu vrnjeni odlok, se ne vé, znano pa je, da se naš „izvoljeni gospodarski odbor“ ni še nikjer pokazal. — Da pa občinstvo zve, zakaj se pravzaprav gre pri nas, bodi povedano, da smo po zakonitem, drugače preprostem gospodarstvu pridobili od 1. maja 1904 pa do sedaj približnih 1900 kronic, katere bi se bile skoro gotovo, kakor vse one prejšnih let, pod prsti in na srcu gospodarskih odborov do ficka stopile.

Loterijske številke.

Trst, 24. aprila	8	26	50	39	35
Praga, 28. aprila	41	65	28	9	21

Zahvala.

Postojnsko in Studensko prostovoljno gasilno društvo se zahvaljujeta ravnateljstvu „Notranjske posojilnice“ v Postojni za podeljeno svoto prvemu 50 K, drugemu 30 K.

Gasilski odbor.

Ivan Inocente naznanja v svojem in v imenu svojih sorodnikov pretužno vest, da je njegov oče, oziroma brat, stric, gospod

Josip Inocente

trgovec, slikar in pleskar

danes dne 26. aprila 1909 ob pol 4. uri popoldne, po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, v 65. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega ranjkega bode v sredo, dne 28. aprila ob 5. uri popoldne.

Svete maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji farni cerkvi.

Postojna, dne 26. aprila 1909.

Zahvala.

Ivan Inocente, slikar in pleskar v Postojni, izreka tem potom povodom smrti predragega očeta, oziroma brata, strica, gospoda

Josipa Inocente

za vsa mu došla iskrena sožalja, za darovane vence, za častno spremstvo tukajšnjih društev na grob pokojnega, za ginljivo petje slav. pevskega društva »Postojne« pred hišo in ob grobu ter vsem, ki so izkazali zadnjo čast predragemu ranjkemu, svojo najtoplejšo zahvalo.

Postojna, dne 28. aprila 1909.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašeljhripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene**Kaiserjeve** prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčič**,
Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**,
Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).Priporočam se za izdelovanje
oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

Postrežba točna.

**Rodoljubi, podpirajmo le do-
mače trgovce in obrtnike!**V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“**ČEŠKO PIVO**Češke delniške pivovarne v
Č. Budejevicah

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
na Kranjskem.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na debelo
v Trnovem in Podgradu.

Trgovci: „Svoji k svojim.“

Službe išče spreten

žagovodja,

ki je sposoben tudi v lesni trgovini in v knji-
govodstvu. — Kje pove upravništvo „Notranjca.“

Učenca

z primerno šolsko izobrazbo sprejme v svojo specerijsko
trgovino in glavno tobačno zalogo **Gabrijel Je-
lovšek na Vrhniki.**

Trpežni folc

navadno strešno opeko „Kavljar“ in
zidno opeko izdeluje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

c. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Popolnoma
dobro
ohranjen **bilard**

z vso opravo se ceno proda.

Natančneje pove hotelir Vičič v Sežani.

NAZNANILO!

Slav. občinstvu naznanjam, da se nahaja moja
delavnica od 1. maja nadalje v hiši g. Kat. Kenda
(prej c. kr. okr. glavarstvo).Obenem priporočam svojo veliko zalogo ur, verižic,
uhanov itd., posebno pa birmska darila po najnižji ceni.

Spoštovanjem

MATIJA PETRIČ, urar v Postojni.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmán, Ljubljana.

Priporoča za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. =
 Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluže. Najrazličnejših vrst batisti, sateni,
 kambriki. = Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh
 vrst. = Fine garniture, odeje, preproge in zavese. = Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

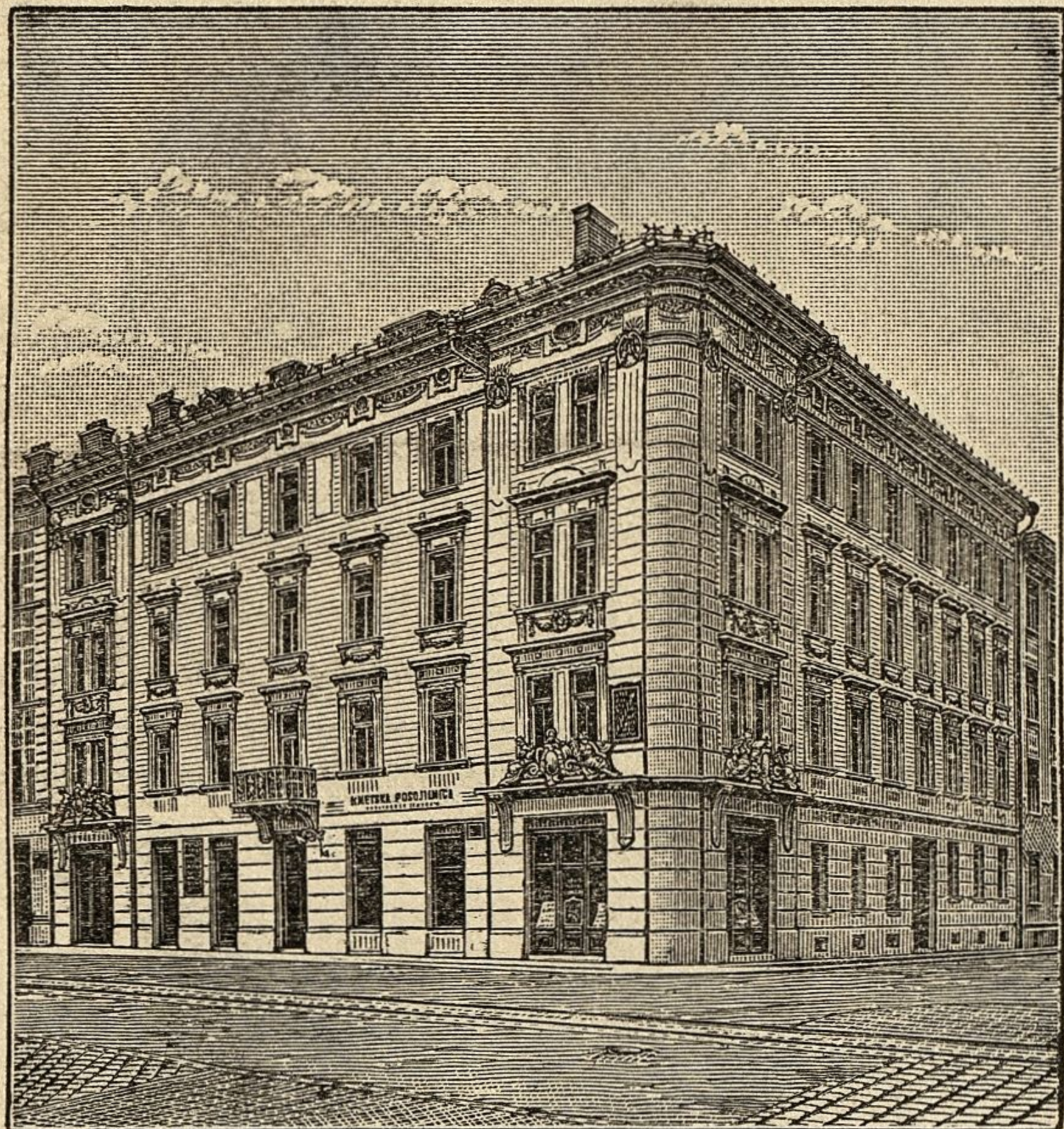
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 = dopoludne. =

☺☺☺

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☺☺☺

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.